

Asya Studies

Academic Social Studies/Akademik Sosyal Araştırmalar
Number: 1, p. 105-107, Autumn 2017

**KİTAP TANITIMI: Mehmet Akif Kara, Kuramdan Alana İnşaat
Göçmen Olmak, Gece Kitaplığı, Ankara 2016, 102 s., ISBN: 978-605-
180-34-6**

Kitap Deęerlendirme /
Book Review

Makale Geliř Tarihi /
Article Arrival Date
10.08.2017

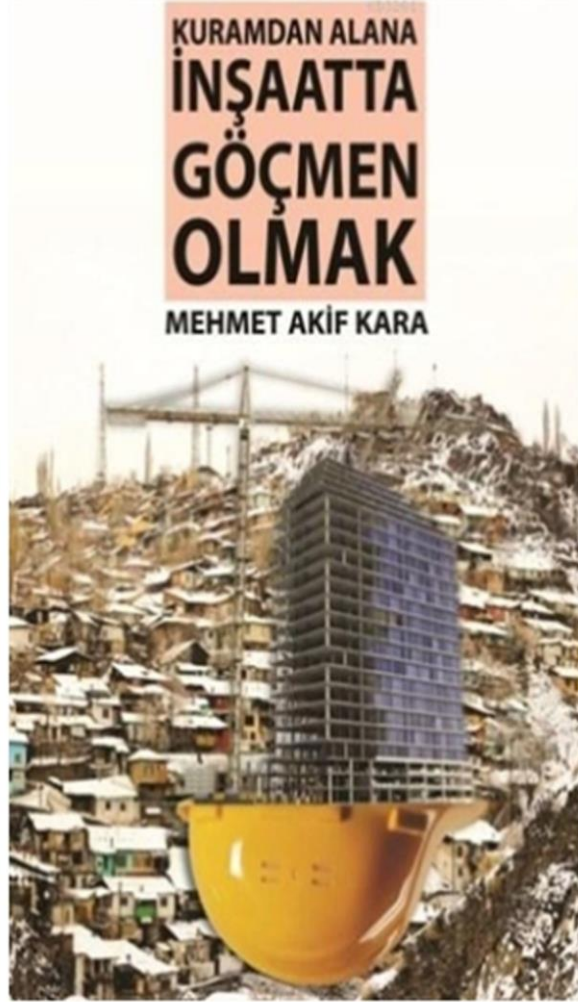
Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
20.10.2017

**Asya'dan
Avrupa'ya
Uluslararası
Sosyal Bilimler
Dergisi**

Öęrt. Hazal Kangalgil Kara
Giresun Üniversitesi Halkla
İlişkiler ve Tanıtım Yüksek
Lisans Öęrencisi,
h.kangalgil@gmail.com

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-3497-3033>

Türkiye’de son yıllarda en önemli sermaye birikim alanı olarak karşımıza çıkan inşaat sektörü ve Suriye’de yaşanan savaşın etkisi ile ülkelerini terk etmek ve göçmen olmak zorunda kalan insanlar son dönemlerde en çok konuşulan konulardan birisi olmaktadır. Bu iki konu – göçmen işçilik ve inşaat sektörü – gazetelerde, ekonomi dergilerinde ve günlük sohbetlerimizde konuştuğumuz meseleler arasındadır. Türkiye, günümüzde ciddi sayıda göçmen işçiye ev sahipliği yapmaktadır. Bir yandan savaş nedeniyle ülkesinden ayrılmak zorunda bırakılan ve yaşam mücadelesini ülkemizde sürdüren Suriyeliler, bir yandan daha iyi bir hayat umuduyla gelişmiş Avrupa ülkelerine göç etmek için ülkemizi “geçiş” olarak kullanan “transit göçmenler”, bir taraftan vize muafiyetinin olduğu ülkelerden gelerek “geçici” işlerde istihdam edilen göçmenler ile birlikte Türkiye “göç ve göçmen ülkesi” haline gelmektedir. Göç üzerine son yıllarda çok sayıda araştırma yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir. Bu araştırmalar arasında “alanındaki ilk eserlerden birisi” olarak değerlendirmemiz mümkün olan bu eser, Giresun Üniversitesi’nde öğretim görevlisi olarak çalışan Mehmet Akif Kara’nın, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi bölümünde hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinin genişletilmiş halini oluşturmaktadır.

Ekonominin lokomotifi olarak görülen inşaat sektöründe göçmen işçilerin istihdamını kuramsal bir bakış açısı ve alan araştırması ile inceleyen kitap, 5 bölümden oluşmaktadır.

Kitabın ilk bölümünde, yapılan araştırmanın kuramsal ve kavramsal çerçevesi geniş bir biçimde ele alınmaktadır. Yazar, uluslararası göç kavramı, göç teorileri, göç sınıflandırmaları ve göçmen işçi kavramını ayrıntılı olarak değerlendirmiştir. Uluslararası göçü anlamlandırmak için kullanılan neoklasik ekonominin makro ve mikro kuramları, yeni işgücü göçü ekonomisi, ikiye bölünmüş emek piyasası kuramı, dünya sistemleri kuramı, ilişkiler ağı, kurumsal kuram, kümülatif nedensellik ve göç sistemleri kuramları ayrıntılı olarak ele alınmış ve neticesinde “bütünlüklü bir kuramsallığın” gerekliliği ifade edilmiştir. Yazar, “göçle ilgili bu teori ve kuramları tek bir nedenselliğe indirgemek yerine bütünlüklü bir bakışı ortaya koymak yerinde olacaktır” diyerek bütünlüklü bir teorik çerçeveye olan ihtiyaca değinirken, araştırmanın temelinde ise *dünya sistemi teorisini* kullanmaktadır (s.20).

Yine bu bölümde göç sınıflandırmaları kapsamlı bir biçimde ele alınıp, tablo halinde okuyucuya sunulmaktadır (s.22-23). Özellikle göçmenlerin sınıflandırılması yasal hakları açısından önemli hale gelmektedir. Bu durumda düzenli, düzensiz, sığınmacı ve transit göçmen olarak ele alınan göç sınıflandırmaları son tahlilde istihdam açısından değerlendirilmektedir.

Ayrıca yazar, günlük kullanımında muallak bir anlam ifade eden “göçmen işçi” kavramını ILO, Birleşmiş Milletler sözleşmeleri ve AB düzenlemeleri açısından ele almıştır.

Kitabın ikinci bölümünde, Türkiye’ye yönelik uluslararası göç ve göçmen istihdamına değinilmiştir. Uluslararası göç süreçleri yazar tarafından sınıflandırılmış ve dönemlere ayrılarak ele alınmıştır. Ulus devlet sürecinin kuruluşu, olgunlaşması ve küreselleşme çağı başlıkları altında sınıflandırılan bu dönemlerde yaşanan göç süreçleri verileriyle birlikte sunulmaktadır (s.30-35). Yine tarihsel olarak vize politikalarının gelişimi, yasal düzenlemelerin seyri de yazarın değindiği konular arasında yer almaktadır.

Kitabın üçüncü bölümünde, Türkiye’de inşaat sektörünün genel özellikleri ve inşaat sektöründe göçmen işçi istihdamına yönelik yapılmış araştırmalar ele alınmaktadır. Yazar, inşaat sektörünü, yarattığı karma değer ve istihdam olanaklarıyla ülke ekonomileri için çoğu zaman bir kaldıraç görevi üstlenmesi nedeniyle sermaye birikiminin önemli alanlarından birisi olarak değerlendirmektedir.

Kitabın dördüncü ve beşinci bölümlerinde, yazar tarafından gerçekleştirilen alan araştırması ele alınmaktadır. Çizilen kuramsal-kavramsal çerçeve ışığında ele alınan alan araştırmasından elde edilen veriler bütünlük içerisinde okuyucuya sunulmaktadır.

Yapılan araştırma İstanbul’da gerçekleştirilmiştir. Kahvehane, otopark ve bina inşaatlarında gerçekleştirilen araştırmada göçmen işçiler, işverenler ve araçlar ile derinlemesine, yüz yüze görüşme yapılmıştır (s.63). Araştırma evreni olarak İstanbul’un seçilme nedeni, Türkiye için ekonomik merkez olma özelliğini taşımasıdır. Türkiye’nin GSMH içindeki payı yaklaşık %23, her yıl devlet bütçesine katkısı ise %40 olan İstanbul, ülkenin en önemli sanayi ve hizmetler kentidir. Yine ülkede çalışan yaklaşık 12 milyon sigortalı çalışanın 4 milyona yakını bu kente bulunmaktadır. Keza kayıtdışı çalışmanın en yaygın olduğu yerleşim yeridir. TÜİK rakamlarına göre istihdamda olanların yaklaşık olarak %23’ü kayıt dışı çalışmaktadır.

Bu araştırmada yarı yapılandırılmış soru formu kullanılmış ve göçmenlere ait genel bilgiler, göç etme nedenleri ve göç süreçleri hakkında bilgi, yaşama koşulları, çalışma koşulları hakkında bilgi edinilmiştir.

Özellikle, 1980’lerden itibaren göç alan bir ülke pozisyonu kazanan Türkiye, göçmenler için hem geçiş hem hedef ülke pozisyonundadır. Türkiye’ye yönelik göçün nedenlerine bakıldığında ilk başa savaş ve ekonomik nedenler konulmaktadır. Ayrıca, kapsamlı bir göç yasasının bulunmaması da göçü artıran nedenler arasında görülmektedir. Göçmen işçilerin çalışma koşulları ise kötüdür. İş bulma kanalları gayri resmidir. İstihdam alanları enformel sektörlerdir. İnşaat sektörü de bu alanların başında gelmektedir (s.75).

Çalışmanın en önemli katkısı ise Marx’ın “yedek işgücü ordusu” tezini göçmen işçilerin kayıt dışı istihdamı özelinde ele almasıdır. Ortaya çıkan sonuçlar da bunu kanıtlamaktadır. İşverenlerin önemli bir kısmının göçmenleri ucuz iş gücü olarak kullanması ve yerli işçinin karşısında elini güçlendirmesi araştırmada ortaya konan sorunlardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak, kitabın arka kapağında yer alan şu ifadeler kitabın önemini ve amacını hatırlatmaktadır (Kara, 2016):

“İşte bu kitap, tarihsel bir seyir içerisinde Türkiye’ye yönelik gerçekleşen emek göçünü, inşaat sektöründe istihdamın yapısını ve göçmen işçilerin inşaat sektöründe istihdamının belli başlıklar altında özelliklerini inceleyerek önemli bir boşluğu doldurmak için çaba harcamaktadır. Çalışmanın teorik alt yapısı ayrı ve uzun bir tartışmayı gerektirmekle birlikte, günümüzde ‘ekonominin lokomotifinde’ yaratılan emeğin ne ölçüde göçmen işçilerle paylaşıldığının anlaşılması ve yeni ve daha kapsamlı çalışmalar için teşvik edici olması belki de bu kitabın en önemli amacıdır.”

KAYNAKÇA

Kara, M. A. (2016). *Kuramdan Alana İnşaatta Göçmen Olmak*, Ankara: Gece Kitaplığı.